

L. Brožíková

L a b y r i n t y l á s k y

G.G. Byron kdysi napsal: „Láska se rodí z maličkostí, z nich žije a na ně také umírá...“

A moje zkušenost? Láska je vesmír tužeb i něžný stisk rukou, velká slova i nehalasné pochopení toho druhého, radost z maličkostí i touha po něčem oslňujícím, jistota, že nás má někdo rád se vším co k nám patří, ale i slova, vyřčená v pravý čas, touha po věčném ráji i nevyslovené štěstí z povahové podobnosti i nutné odlišnosti, pomoc ve všech situacích, jež život přinese, víra v dobro v člověku, jehož milujeme. Každodenní, prostý život vedle někoho, koho si nadevše vážíme a na něhož je spoleh', jemuž můžeme věřit jako sobě samému, vědomí, že pro nějakou schopnost, vlastnost, povahový rys jsme pro něj nenahraditelní, i přesvědčení, že nebudeme opuštěni pro něco chvilkového, triviálního a nepodstatného. Myslím na lidi, kteří se nepřestali milovat, byť je potkala sebevětší absurdnost, neštěstí, byli skálou, o niž se tříštily zničující vlny osudových chvil. Píši milovat, ne spolu zůstat pro nějaké konvence, výhody, majetek, zvyk, strach z odsouzení těmi malichernými. Porušení nepřekročitelných pravidel zničí i tu nejkrásnější lásku. Stačí okamžik prohlédnutí, jistoty, že vše bylo trochu jinak než jsme si vysnili, nebo nám bylo předestíráno.

Myslím na závěrečné věty tohoto příběhu, které výstižně napoví, že pro cit, jenž nebyl skutečným milostným citem, ale jen symbiózou kamarádství/přátelství, náhradou za něco, co bylo vyplněním určitého časového úseku vztahové nezakotvenosti nás obou, jakousi ikonou, jež měla cosi ošklivého, předchozího u nás obou zamaskovat, život nekončí.

Po mnoha nanicovatých letech, které nastaly po mém odchodu do „zasloužilého odpočinku“ jsem pocítila, že jsem sama tolik let, že je to až křivda životu. Venku se, kam oko dohlédne, rozprostřelo jaro. Kouzelné, omamné, nehledící na věk, společenské postavení, momentální duševní rozpoložení. Chce čarovat, ber, kde ber. Nemohu se každoročně toho rašení, probouzení a příslibů nového života dočkat. Jdu kolem břízek a mám pocit, že přímo cítím, jak se jejich kmeny a haluzemi prodírá míza, jež téměř ze dne na den rozprostře nad trávou pod nimi kouzelný, světlezelený, mšicemi a medovicí ulepený deštník. Přivolávám pokaždé s odchodem zimy to čerstvé vlání, svěží pročešávání nadýchaných sukýnek stromů, keřů. Úprk načechraných bílých beránek po obloze, kupících se malebně mezi čáry, jež za sebou nechávají lety stříbřitých ptáků mezinárodních leteckých linek.

Toho jara před mnoha, mnoha lety jsem byla blízka téměř uvěřit, že mne opravdová životní láska neobešla jako žebráka. Že si ji, aspoň krátce na konci života, prožiji. Opět padla jiná karta. Z někdejšího několikaletého vztahu-nevztahu-kamarádství a něčeho nedefinovatelného, kdy mi svou záštitou moc, doslova zásadně pomohl, abych pracovní situaci a nelogickou štvanici aspoň ustála, když ne spravedlivě vyhrála, zůstalo jen životaneschopné torzo. A bohužel, především nemilosrdný pohled na holou skutečnost. Chtít ten nedefinovatelný vztah-nevztah, spolehlivé přátelství vlastně téměř pořád na dálku oživit

po dvaceti letech, v pokročilém věku, vrátit se bezbolestně ke dni, kdy něco nečekaně skončilo, nebyl asi ten nejlepší nápad. Jsem nepraktický snílek, pořád věřím, že opravdový, skutečný vztah - jakýkoliv- se nemůže ztratit, rozplynout. Má své proměny, kdy je snad i denní samozřejmostí, s obdobími, v nichž její potřebu oboustranně cítíme a především spontánně chceme. Představuji si, že se jen kvalitativně promění v něco nezaměnitelného. Neberu v úvahu působení času. Nechci si připustit, že některé vlastnosti se věkem umocňují. Bohužel, právě ty dominantní. Zpravidla zejména ty, které působí ve vztazích třecí plochy, rozčarování, zmatky. Nedokázala jsem si představit, že by takovou proměnou mohl projít můj někdejší kamarád, tajený ochránce v pronásledování neuvěřitelného osudu, tehdy asi doslova spolehlivý přítel. Moje někdejší, neselhávající duševní opora. Jako bych nevěděla, že člověk se nemá vracet, ohřívána kaše už chutná jinak. Asi uplynulo mnoho vody od časů, kdy jsem četla poučné Kunderovy knížky. Měla jsem ten zvláštní příběh vzájemného pochopení nechat doznít bez nového dotýkání, otvírání kdysi nedopovězeného. Nedoufat v hezký závěr života, v nalezení touženého vnitřního klidu. Nepokoušet tak trestuhodně náhodu, byl by mi zůstal aspoň milosrdný koutek pro chvíle, kdy životní skutečnosti byly příliš kruté. Protože právě v těch chvílích mi tehdy byl ten muž moc nápomocen a nejbliže. Byl mi v nejhorších chvílích oporou, vírou, že v tom kolotoči zloby nezůstanu bez pomoci, zoufale a bezmocně sama. Říká se, že stáří je většinou moudré, má uspořádané životní hodnoty. Ono se toho lacině a snadno říká!!! Na některé situace je zrovna tohle úsloví nepoužitelné. Nebo platí pro ty, kteří jsou už se vším srovnáni, nenapadají je žádné bláznivé, pro řadu okolností už nere realizovatelné vzpomínky na něco dávného. Něco, v co jsme věřili a ono se s odstupem času ukázalo, že to nebylo ani zdaleka to, co jsme si přáli, po čem dokonce celý život toužili. Že to byla, jen těmi tehdejšími vyhocenými skutečnostmi, vynucená náhražka, byl mou záštitou, pomocí, ochranou, bez jeho existence by ten čas byl pro mne nesmírně těžký.

Nenapadlo mne – ani v řídkých okamžicích pochyb – že by někdejší přítelovy klady už mohly dokonce nebyť! Bývali jsme oba plně pracovně vytížení, on na velmi vysokém postu, kde se za „přítelkyni-kamarádku“ bez milosti trestá zaražením profesního postupu, přeložením na jiné, nižší pracoviště, a tak setkání byla velice sporadická, vídali jsme se kratšou dobu, doslova na pár hodin maximálně dvakrát, třikrát do roka, oba plně zaměstnaní a na pracovištích, kde nelze sbalit tašku či kufřík a vyrazit za uvolněním, vydechnutím. Neměli jsme se tím pádem příležitost hlouběji poznat. S tím, mnoha okolnostmi okleštěným pohledem na jeho tehdejší jednání mne nenapadlo, že by se mohl někdy stát tak zoufale praktickým, materialistickým a opatrným, že bych ho už takového nemohla nikdy přijmout. Dokonce pokračovat ve výčtu toho, co jsem od otevření příběhu po dvacítce roků odmlčení, očekávala. Byl mojí ikonou, něčím, co jsem v té chvíli životně potřebovala k zapomenutí zoufalých dvaceti let manželství. Bláhovým pokusem, zda ještě někdy nějakému muži budu moci vůbec v soukromí věřit. Podle mého přesvědčení bez absolutní důvěry v partnera není skutečné lásky. Jinými slovy to říkám v záhlaví téhle vzpomínky.

Život se pro mne v té době utvářel až neúnosně, ztrácela jsem síly, jakoukoliv naději na ukončení patové situace, těžké prožitky manželství i roků po rozvodu, kdy jsem na přípravu studujících synů na jejich vlastní život byla za mimořádně těžkých podmínek sama, nebyť veliké pomoci mé maminky, nikdy bychom to nedotáhly do zdárného konce, vydaly svůj účet. Přinesly nemoci, ty dřívější se prohloubily – a já pocítila naléhavou potřebu se k něčemu skutečnému, smysluplnému, obrozujícímu upnout. Co mne mohlo napadnout jiného, než někdejší nepojmenovatelný vztah s oboustranně nevysvětleným koncem? Bylo na mně, udělat spravedlivě první krok ke sblížení – jedné podzimní noci jsem totiž neotevřela dveře, za nimiž stál můj přítel, byl tu na neplánované služební cestě a chtěl využít pár chvil k setkání, ujistění se, že je vše při „starém“. Nechodily ke mně žádné noční návštěvy, takže zvonek nemohl

ohlašovat příchod nikoho jiného. Držela jsem ruku na klíce, mými rameny otrásal pláč, věděla jsem, že jakmile otevřu, už nikdy mu nedokážu říci, že končím. Po rozvodu jsem se zařekla, že druhé svatební zvony už nikdy, tenhle zvláštní vztah-nevztah před vstupem do důchodu nás obou neměl (podle mne) šanci na přežití, jakmile by i on odešel z aktivního zaměstnání a odpadly velmi sporadické služební cesty až sem, jak by se za mnou dostával? Netušila jsem, že už dlouho plánuje se odstěhovat od nefunkční rodiny, vzniklé kdysi nedomyšleným vztahem při vysokoškolských studiích v zahraničí, kdy teprve po sňatku vystoupily přístupy obou k životu velice markantně. On se po celoročních pracovních vandrovaních po republice i zahraničí těšil na staročeské Vánoce a jeho paní neústupně trvala na oslavách až po Novém roce, Velikonoce jí po našem způsobu také nic neříkaly, nesnažila se naučit česky, v době milenectví měl pocit, že se vše časem srovná. Nesrovnalo, rozdílly se naopak prohlubovaly, už žili vedle sebe jen kvůli dětem. Měl prý představu doživotního přátelství, být si v těžkých chvílích stáří nápomocni. Nebyl nikdy laciný mluvka, mělo to být pro mne překvapení. To jsou ty propletence, které mění trasy pozemských cest. Možná by mi to byl řekl toho večera, kdy jsem držela ruku na klíce...

Po předlouhých letech oboustranného čekání kdo se ozve dřív, oba neuvěřitelně hrdí ten vstřícný krok udělat první, se mi zdálo přirozené vytvořit zázemí s inspirující korespondencí, občasným nočním zavoláním, možná se i jednou za čas se sejít, věnovat se i na dálku společným zájmům. Oba jsme měli už od dětství na nevšední události bohaté životy, náтуры obou byly zvyklé na překonávání překážek, nebyl by problém i po tak dlouhé době pokračovat, on dokonce mezitím ovdověl, byl pro dálkové přátelství volný. Když se pro něco skutečně rozhodnu, následuje čin. Vytočila jsem jednoho večera – po celodenním váhání zda ano, či ne - něco mne stále vnitřně varovalo, abych to nedělala – přítelovo číslo domů, na jih Čech. Plna vzpomínek i úlevy že ještě žije jsem nepostřehla, že mluvím s už zcela jiným mužem. Přičítala jsem drobné rozpaky na jeho straně překvapení z mého nečekaného vpádu. Teď, ochuzena o naprosto všechny iluze, připadám si jako stará dáma, která se na konci života neuváženě vrátila do dob svého tehdejšího „mládí.“ Riskla jsem, že najdu už jen nehybnost, nánosy usedlého prachu, ledacos se mi pod dotekem vzpomínek nenávratně rozpadne. Nepřipustila si, že se třeba s tím rozpadem a ukončeností už nedokážu snadno vyrovnat.

Vydala jsem se na tu vzpomínkovou cestu – chtěla nakouknout do zákulisí. Sejt se, především si staré nedorozumění konečně vysvětlit, odpustit si a příběh snad i šťastně dožít. Umím odpouštět, byť mne to stojí mnoho probdělých nocí a čas od času, jako malí červíčky, zahlodají v hlavě myšlenky, zda mé velkorysosti nebylo příliš, protože si ta situace tak velkou tolerancí nezasloužila. Opravdu jsem to neměla udělat. Teprve v těch chvílích myšlenkového návratu jsem v celé šíři pocítila, jak je paměť nemilosrdná, co všechno v životě člověka zaznamená a navždy uloží do těch svých přesně vedených archivů. Ale člověk je svéhlavý a nerozumný, když po něčem moc touží, nepoužívá nutné rozumové korekce svých představ. A pak se diví, že se mu dostalo toho, o co si neuváženě říkal. Zazní to tvrdě, ale asi dobře mu tak.

Měla jsem neodbytný pocit, že až do vzpomínek usednu, zavřu oči a dávný příběh se znovu, v jiné kvalitě, rozvine. Virtuálně jsem prošla starý, dvě desítky let „opuštěný dům“, tu otevřela vrzající dvířka, tam drhnoucí zásuvku starodávné, intarzované komody, chvíli se marně pokoušela povolit zašlou mosaznou klíčku dvoukřídlého dřevěného, oprýskaného rámu okna, vedoucího do již zpustlé, zarostlé zahrady. Jedno křídlo okna se mi nakonec podařilo otevřít, sklo bylo za ty roky téměř slepé, mezi klíčkou a stěnou se táhla dlouhá, šedočerná pavučina. Když okno konečně naříkavě povolilo, zavlála jako mdlý pozdrav v závanu vzduchu ven, do toho nehybného prostoru. Naskytl se mi výhled do kdysi životem, vůněmi a

proměnlivostí dýchající zahrady. V první chvíli jsem si neuvědomila, že místu děje chybí stěhovavé stíny, teplé plachetky slunce, rozházené mezi stromy a keři. Že se neozývají ptáci, nikde se nepohne ani mūrka, vše je v neživé strnulosti. Celá ta scéna byla krajně ponurá, jako by mne chtěla varovat. Ale můj pohled tvrdohlavě postupoval krůček po krůčku podél písčité pěšinky lemované vzrostlou trávou, co tu mezitím roky rostla nekosená, nepěstovaná, jen tak, jak příroda dovolila. Nehybnost, kterou mi pohled do zahrady nabídl, se přenesla i do mé mysli. Přesto jsem se nevrátila, neustoupila od představy, že se stane malý zázrak. Když si člověk něco strašně moc přeje, opouští ho zdravý selský rozum. Smysl pro realitu. Pud sebezáchovy. Jako na omluvu té paličatosti odněkud z hlubin paměti se navíc poňoukavě vynořila slova kaplana, co nám kdysi při hodině školní věrouky říkal „vytrvej, Tvé tužby dojdou naplnění.“ Byla jsem zvědava, co skrývá tahle Pandořina skříňka mého pošetilého návratu. Nedomyslela jsem, že to bude tak kruté, že přijdu o všechno, co se mnou celých dvacet let od nočního neotevření dveří neoddělitelně žilo. Někdejší bílý altánek za dlouhé roky téměř nepropustně obrostly divoké šeríky, běl dřeva zahradní stavbičky dávno zašla, změnila ji deště, sněhy, uplakané podzimy i vyprahlá léta, napadal na ni všudypřítomný smog. Umíněně jsem sledovala ten výjev – umanutě chtěla nemožné. Pamatovala jsem si, že pod šeríky, tehdy plnokvětými, pěstěnými, kvetly na jaře svítivě žlutě kamzičníky, celé polštáře modřenců, podrost tvořily nezaměnitelně vonící kopečky fialek, u zdi altánku zdvihaly tenkrát k nebi své barevné hlavy zvonce tulipánů, promíchané s bělostnými, něžnými narciskami. Zachtělo se mi sejít dolů, usednout do té virtuální, vzpomínkové, zešedlé, rozpadající se stavby, pohladit seschlé dřevo ostění, naslouchat při dosednutí suchému praskotu - už nefunkčního - proutěného křesílka. Silně jsem zatoužila oživit tu strnulost, zapomnění. Měla jsem neodbytný pocit, že až tam usednu, zavřu oči a znovu se rozvine ten okolnostmi podivný, dávný příběh. Příběh - jak ho s odstupem času přesně definovat? - který mi kdysi pomáhal přenést se přes všechno, co život nemilosrdně přinesl. Že, vztáhnu-li váhavě ruku směrem ke schůdkům altánu, sevře ji jiná ruka, teplá, živá a nedočkavá. V tom stisku bude všechn náš smutek, léta oboustranně nevysvětleného mlčení, nekonečného čekání, že se jeden druhému ozveme. Že prolomíme svou nemístnou hrdost, prostoupí nás konejšivá vlna vděku, radosti, odpuštění. Měla jsem v tom starém okně pocit, že se zastavil čas, někde, na samém dně podvědomí, jsem znovu zachytila nepřeslechnuté varování, že něco není, jak má být. Že bych měla urychleně opustit ten marností zavánějící pohled. Tu, už nenávratně změněnou scénu. Potlačit idealistické vzpomínky a postavit se na tvrdou zem. Nečekané prudce jsem pocítila potřebu nepůsobit si už další bolest.

V těch chvílích jsem ještě nevěděla, že ten muž už není tím, kterého jsem tehdy po krůčcích kratičkových setkání poznávala, netušila, že ho navíc ovládl čirý materialismus (Bože, to mi jsou na celý život přání jen ti „dobří počtáři“?), že i on se propadl do myšlení starých mužů, kteří vše kolem sebe vidí už jen prakticky, věci rozdělují na potřebné a nepotřebné. Zařídil si na naše pozdní, seniorské setkání nedaleké lázně, aby aspoň víkendy byly naše. A ty ukázaly, že přes někdejší blízkost jsme už k sobě museli obtížně hledat cestu. Hlavně já. Nevracím se totiž po zbořených mostech. Teď jsem tu chybu udělala. Doufala jsem, že místo bezpečného mostu tam zbyla alespoň uzoučká lávka. Jsem osamělý chodec, často si připadám jako Němá z Portici, chtěla jsem slyšet blízký hovor, někam společně vyjít, společně číst i mlčet. Ale na nás obou už nevratně zapracoval čas, bohužel, na každém jinak. Několikrát se opatrným obloukem dotkl toho, že má doma po ovdovění kamarádku, k níž občas zajde na nedělní, domácí stravu, ona mu pomáhá, když je nemocný. Prostě kamarádka, dávná známá. Chyba byla v tom, že jsem tomu označení uvěřila, kamarádka je v mé mysli něco naprosto jiného než přítelkyně, či dokonce milenka, partnerka. Během hovorů se ale ukázalo, že z toho vztahu doma „už nemůže vycouvat“, takže nešlo o pouhé kamarádství. Tím neférovým obejitím pravdy přetekl pohár mé tolerance. Pohromu v mém myšlení ještě dovršil tím, že po

našem pozdním setkání byl teď ochoten ze sebe jednou za čas udělat pohádkovou chytrou horákyni, která přijíždí bosá i obutá, oblečená i svlečená, pěšky, i na voze. Důvod? Pro mne, v té neuvěřitelné konstelaci, už naprosto nepřijatelné vyznání „Nic jsi neztratila ze svého espritu, duševně vůbec nestárneš“ to dovršilo. Je jen malou omluvou, že mi těmi milosrdnými báhorkami o svém současném vztahu doma nechtěl ublížit. Možná se držel hesla, že účel světí prostředky. Třeba doufal, se to časem samo nějak únosně pro všechny zúčastněné vyvrbí. Ale to neberu. Těšínská jablíčka netrhám. Jsou ošidná.

Osobní esprit se mi zdá pro stáří zoufale málo. Může snadno pominout, věk si, bohužel, bere zákonitě svou daň. Pro tohle období života platí jiné hodnoty, jichž se nemohu vzdát. Vztahové, duševní, morální, hluboce lidské. Tím víc v takové situaci. Vyřčená slova byla jako písek v jemném soukolí. Nebylo jich zase tak moc, a přesto dokázala, aby můj někdejší vztah-nevztah navždy skončil. Zmizela zoufalá snaha na něm ještě něco pozitivního objevit, co by moje trpké poznání zjemnilo, učinilo snesitelnějším. Verdikt byl neúprosný. Zapracovalo ratio. Krajně nerada jsem usoudila, že jeden kostlivec, tlející ve skříni dvacet let, opravdu stačil. Nerada ale ubližuji. Tvrdohlavost mne tedy dovedla k touze vidět celý obraz toho, o co jsem si vlastně tak nerozumně, idealisticky, řekla. Donutila mne vydat se na další průzkum po zaprášených schodech, chodbou po studených, popraskaných dlaždicích už neurčité barvy, možná zase znovu marně cloumat další neposlušnou, zarezlou klikou. Zjistit, co bylo skutečnou příčinou neuvěřitelné přítelovy nedůstojné změny. Jako bych pokládala na starou ránu hojivou mast. Snažila se vymazat z paměti to, co jsem v sobě celých dvacet let nosila téměř jako svátost. Prostoupily mne vzpomínky na minulost, to vnucené smíření se se stavem, který po tak dlouhé době v příběhu nutně nastal. Možná i staré věci žijí, tuší, cítí jako lidé. Omotaly mne jako všudypřítomné věkovité pavučiny, našeptávaly, že se řítím do zkázy, rozčarování, nepřijatelného neznáma. Přesvědčovaly, že je milosrdnější ledacos nevědět. Pud sebezáchovy způsobil, že jsem nakonec zůstala, jako bych do vysušené dřevěné podlahy tichého pokoje měla vrůst, ztratit se, rozplynout v čase. Očima pořád u toho snového, virtuálního altánku jsem pocítila, že se myšlenky postupně zařadily na správné místo. Prolnulo se několik důležitých životních okamžiků. Na první, zběžný pohled, spolu nesouvisely. Ale pomohly mně odpoutat od nerozumné snahy, přivolávající novou bolest. City se sice vehementně hlásily o své – naštěstí se ke slovu konečně dokopal rozum – „nechtěj to, už by šlo o jiný příběh, vidíš sama, že nezbylo, mimo vzpomínek, na co bezproblémově navázat. Jde už o někoho zcela jiného.“ Uposlechla jsem. Náhražky, musejí-li už nutně být, stejně nesnáším.

Celý život jsem hledala políčko jako dlaň, osázené voňavým tymiánem. Toužila po muži, s nímž nebude nutné hrát ponižující divadýlka. To jsem už zažila s mým mužem a poznamenalo mne to navždy. Chtěla jsem na zbytek života partnera rovného, poctivého, schopného tvořit, ne bořit. Člověka, který bude žít duševně se mnou, ne vedle mne. Chlapa v tom nejlepší smyslu slova, jemuž budu moci věřit jako sama sobě. Muže, který by dokázal říct „Ničeho se neboj, máš přece mne“ a taky to dodržet. Toužila jsem společně nalézat, co všechno harmonický vztah může oběma dát. Prostě pro někoho blízkého žít.

Když jsem konečně ukormidlovala rozum, podívala se té bolestné realitě zpřímá do očí, věděla jsem, že už nejsem schopna cesty zpátky. Nemohu bez vnitřní harmonie dlouho být. Přesto přijdou okamžiky, o nichž jsem myslela, že nemohou nastat. Protože člověk pořád buď sebe, nebo toho druhého, omlouvá. Obrňuje se proti pravdě tmavými či růžovými brýlemi, nechce myslet na to, že hraje životní poker. Ruskou ruletu, jež nemá pravidla. Když jsem dospěla do tohoto stádia, pocítila jsem náhle nepředstavitelnou, životadárnou úlevu. Rozhodnutí, dál si už dobrovolně neubližovat, se mnou začalo rozlévat jako jarní voda –

živelně, nekontrolovaně, především nezadržitelně. Už nebylo mokro jen na návsi, voda bystře utíkala postranními uličkami, vnikala do zahrádek, štěpnic, zaplavovala každý, dosud suchý kousek země. Už nebylo kam před pravdou utéct. Najednou jsem si naprosto jasně uvědomila, že vlastně už nikam utíkat nechci – konečně se cítím očistně, volně. Můj kamarád-přítel nevěděl, že se nikdy na stará spáleniště nevracím, dojdu-li k názoru, že je to už „mrtvý“ prostor. Že, dopustí-li situaci, abych se rozhodla odejít, už se nikdy nestulím do jeho zklidňující náruče. Špatně rozklíčoval moji podrobnost, pokud cítím myšlenkovou blízkost. Asi zapomněl, že za chyby se platí. Oboustranně. Já odpouštím, ale nezapomínám. Je to moje ochrana před dalším zklamáním.

Nenacházím na tuhle svou pozdní zkušenost nic výstižnějšího, než slova „mého“ duchovního guru, básníka Karla Šiktance. Charakterizují současnou cestu mého přítele, i pohledy nás obou, upřené - vlivem mnoha okolností - už na zcela odlišné obzory. Kdysi mi řekl, že duševně nikdy nezestárnu, i při té pozdní seniorské lázeňské návštěvě připomenul, že se tehdy nemýlil. Vytušil už tenkrát, že neuhnu ani ve stáří od svých nepraktických hodnot, ideálů, že se mu budu nakonec vzdalovat tak moc, až se naše cesty navždycky rozejdou? V jednom svém písemném zamyšlení jsem věnovala pár slov tomu, že ten, kdo v téhle hře vypadne z kola ven, bude on, protože není vnitřně tak silný jako já. Setkání to potvrdilo. Když jsem pročetla básnikovo vyvrážděné Zimoviště, přepadlo mne srovnání, že je třeba psal o konci něčeho takového, s čím jsem se právě vyrovnávala já. Znovu mi hlavou prolétly všechny skutečnosti, vše, co jsem nemohla už přijmout, protože jsem postupem let a zážitků snad se dá říci i zmoudřela, a viděla zbytek své životní cesty jako přímou, rovnou stezku, obrostlou celý život tak úporně hledaným tymiánem.

Ano, i v tomto příběhu platí Šiktancovo

„Zlatě a modře slzí hmyz i vzduch.
Takže v tom parnu patrný jen on, jak div neběží, jak jí nestačí,
jak se ohlíží po něčem jednodušším, než je život.“

Není ničeho takového, žijeme načisto, vracíme se, abychom zjistili, kde jsme udělali chyby. Některá poznání připomenou, že i v době meziplanetárních letů můžeme po některých ohlédnutích uvnitř duše překvapením zkamenět. Ještě něco zaznamenáníhodného zmiňovaný autor vymyslel:

„Otevřít oči dlouho neznamena otevřené oči.“

Snažím se pozorně vnímat svět kolem sebe. Neunikly mi tím pádem ani věci, jež by bylo lepší nevidět. A přesto, s těma očima dokořán, jsem přehlédla některé důležité rozcestníky života... Zatímco jsem okouzleně sledovala chvění křídel otakárka fenyklového, nepostřehla jsem párkrát včas, že se kolem mne prosmykli úskoční plazi. Sice jsem na jejich uštknutí nezemřela, ale dali mi neodpustitelně zabrat. Svou existencí vlastně dopustili, aby tenhle zvláštní příběh tenkrát vznikl. Měnili svými činy úhel mého pohledu na svět. Přinutili mne ale mnohé názory přehodnotit. Prozření přišlo příliš pozdě.

Za největší štěstí svého života považuji dar, umět i po sebevětším maléru znovu vstát a opět neúnavně hledat momenty, mající barvu zlaté a modré ve všech možných valérech. Mají pro mne nenahraditelnou cenu, jsou mým zářivým dnem i hlubokou nocí. Bez ohledu na kalendář mají moc tajuplných svatojanských příběhů. Konejšivých tónů Panovy flétny.

Já vím, je to pro život krajně nepraktické, ale pro mne nevyhovitelně krásné. Tiché, neškodné bláznovství ženy, jež má život vlastně za sebou. Někdy je dobré udělat svou pozdní, důležitou, duševní inventuru. Poprvé při ní naprosto přesně víte, co od života neoddiskutovatelně chcete. Stáří má už právo být občas pošetilé.
